

STRESZCZENIE

Przemoc domowa jest zjawiskiem społecznym bardzo często rozpatrywanym na gruncie wielu dyscyplin naukowych. Ze względu na różnorodny charakter i konsekwencje, przemoc jest przedmiotem zainteresowań nauk medycznych, prawnych i społecznych. Ten rodzaj dysfunkcji społecznej ma charakter interdyscyplinarny. W niniejszej pracy badania dotyczą przemocy partnerskiej, zachodzącej w związku dwóch osób dorosłych tworzących relację romantyczną. Ten rodzaj przemocy jest niezwykle ważny gdyż dotyka całego systemu rodzinnego, a także osób w bliskim otoczeniu sprawcy i ofiary. Dotychczasowe badania w szeroki sposób tłumaczą mechanizmy przemocy, jej uwarunkowania, konsekwencje oraz przedstawiają charakterystykę osób doświadczających i stosujących przemoc domową. Natomiast ze względu na spektrum oddziaływań tego zjawiska, stanowi ono cały czas bardzo ważny obszar badawczy.

W niniejszej pracy podjęto próbę wskazania zmiennych z obszaru emocjonalnego i poznawczego funkcjonowania człowieka, za pomocą których można opisać charakter relacji osób, które tworzą związek z przemocą. Wskazanie zależności pomiędzy czynnikami emocjonalnymi i poznawczymi oraz ich wpływ na utrzymywanie się przemocy w związku było głównym celem pracy.

Badaniem objęto 100 osób, które stanowiła grupa osób doświadczających i stosujących przemoc. Kryterium doboru do grupy było pozostawanie w związku z ofiarą lub sprawcą, wspólne zamieszkiwanie oraz prowadzenie wspólnego, codziennego życia. Na podstawie analizy literatury, badań oraz obserwacji klinicznej zaproponowano model, który opiera się na zależności pomiędzy negatywną strategią regulacji emocji, empatią, poczuciem stresu oraz inteligencją emocjonalną, który może wskazywać na specyfikę funkcjonowania osób tworzących związek, w którym dochodzi do przemocy. W modelu założono, że połączenie tych zmiennych powoduje wyczerpanie poznawcze i przyczynia się do bezradności zarówno u ofiar, jak i u sprawców przemocy domowej.

Rezultaty uzyskane w części metodologicznej pracy pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków. Przede wszystkim osoby stosujące i doświadczające przemocy nie różnią się istotnie pomiędzy sobą w zakresie takich cech jak inteligencja emocjonalna i empatia. Dodatkowo przejawiają podobny poziom poczucia stresu wynikającego z codziennego życia, oraz mają taką samą tendencję do ruminacji, która w pracy była

traktowana jako nieadaptacyjna strategia regulacji emocji. Osoby badane spośród trzech wymiarów empatii w największym nasileniu reagują na emocje innych ludzi osobistą przykrością, która zwiększa u nich poczucie stresu oraz tendencje do myśli ruminacyjnych. Osobista przykrość jest afektywnym wymiarem empatii i jak dowodzą badania ma negatywny wpływ na jakość regulacji emocji. Dodatkowo w badaniu wykazano, że inteligencja emocjonalna zmniejsza negatywne skutki ruminacji na odczuwanie stresu przez osoby badane. W grupie badanej zaobserwowano wysoką tendencję do stosowania tej strategii radzenia sobie z emocjami. Ruminacja powoduje negatywne konsekwencje dla funkcjonowania człowieka, powoduje obniżenie nastroju i skierowanie uwagi na negatywne aspekty sytuacji w jakiej się znajduje człowiek. Osoby pozostające w związku dotkniętym problemem przemocy odczuwają silny stres, za pomocą którego można wnioskować o znacznym obciążeniu zasobów jednostki.

Badania wykazały, że przemoc jest procesem angażującym zasoby jednostki, a czynniki związane z rozumieniem i odczuwaniem emocji, w pewnych warunkach mogą wywoływać silne poczucie stresu, przede wszystkim wówczas, gdy osoby pozostające w związku, w którym dochodzi do przemocy stosują negatywne strategie radzenia sobie z problemami. W proponowanym w pracy modelu, konfiguracja tych zmiennych, przyczynia się do wyczerpania poznawczego tych osób i pogłębiającej się bezradności w obliczu problemów. W pracy podjęto próbę analizy dynamiki relacji, jaka występuje pomiędzy sprawcą i ofiarą przemocy domowej, a otrzymane wyniki należy rozpatrywać, jako rezultat relacji pomiędzy dwiema osobami tworzącymi związek.

SUMMARY

Domestic violence is a social phenomenon which is very often considered on the grounds of various branches of science. Regarding its different character and consequences, violence is a point of interest of medical sciences, legal considerations and social studies. This type of social dysfunction has a compound, interdisciplinary character.

In the thesis hereby, partnership violence is studied, namely, the violence between two adult people in the relationship of romantic character. This kind of violence is extremely important, because it impacts the whole family system, also in the close environment of both the perpetrator and the victim. The up-to-now studies explain widely the mechanisms of violence, its conditions, consequences and also give characteristics of people who experience domestic violence as well as people who perpetrate it, whereas, regarding the spectrum of its interactions, violence is continually a very significant area still to explore.

In the thesis hereby, an attempt is taken to point out the variates from the scope of the emotional and cognitive human functions, which can be used to describe the character of relations between the people engaged in the relationship where violence is present.

The main objective of this work was to indicate the dependence between the emotional and the cognitive factors and their influence on the fact that violence is present in a relationship.

A group of one hundred people, either experiencing or perpetrating domestic violence were taken into consideration. The criterion of choice was the fact of being in relationship with a victim or a perpetrator of violence, dwelling together and leading everyday life together. On the basis of analysed publications, studies and clinical observations a model is proposed, which is founded on the dependences within negative strategy of emotion regulations, empathy, feeling of stress and emotional intelligence, a model, which is supposed to indicate specificity of functioning of the people who are in relationship where violence occurs. In the model the assumption is made that coincidence of those variates causes cognitive exhaustion and contributes to hopelessness both in victims and the the perpetrators of domestic violence.

The results of the methodological part of the thesis allow to develop the following conclusions:

First of all, the persons who experience and those who perpetrate violence are not much different from one another as to emotional intelligence and empathy.

Additionally, they show similar level of stress feeling, resulting from everyday life and they have the same tendency to rumination, which is considered in this work as a non-adaptive strategy of emotional regulation. From the three considered dimensions of empathy, most strongly did the examined persons react to other people's emotions showing their personal distress, which increased their feeling of stress and the tendency to ruminational thoughts. Personal distress is an affective dimension of empathy and, according to research results, it has negative influence on the quality of emotional regulation.

In addition, the research proved that emotional intelligence diminishes negative results of rumination on stress feeling by the examined persons. In the study group high tendency to use this strategy to deal with emotions was noted. Rumination causes negative consequences for human being's functioning, a depressed mood and drawing attention to negative aspects of situation to be faced. People, who remain in the relationship with the problem of violence, feel strong stress, which may lead to conclusion of massive burden of an individual's reserves.

The research proved that violence is a process which engages the reserves of an individual, and the factors associated with feeling and understanding emotions, may, at some conditions, induce a strong feel of stress, mostly when people in the violence-touched relationship, use negative ways to deal with problems. Due to the proposed model, the configuration of the variates results in cognitive exhaustion of those people and deepening helplessness towards problems. An attempt to analyse the dynamics of the relations which exists between the perpetrator and the victim of domestic violence was made in the thesis and the results should be considered as an effect of relations occurring between the two people who bring about the relationship.